

FIP - Komparativ metode

Peter Brøndum, 4.2.2021

Oplæggets struktur

01

Hvad er komparativ metode?

02

Hvad skal vi være opmærksomme på i arbejdet med komparativ metode?

03

Hvordan kan vi konkret arbejde med komparativ metode?

04

Eksempler på hvordan kolleger arbejder med komparativ metode

Spot the 5 Differences

Spot the 5 Differences

Uddrag fra vejledningen til samfundsfag A (stx) 2020, s.5 (faglige mål) og s.16 (kernestof)

- "Fagets identitet og metoder indeholder et samspil mellem teori og empiri, og at sociologiske, økonomiske og politologiske begreber og teorier anvendes til at undersøge konkrete, aktuelle samfundsforhold. Eleverne lærer at anvende og vurdere muligheder og begrænsninger ved kvantitativ og kvalitativ metode og værdien af at anlægge et henholdsvis komparativt eller case-orienteret perspektiv."
- "Komparativ metode består i at sammenligne samfundsforhold ud fra et begrebsapparat for at afdække forskelle, ligheder og evt. sammenhænge og kan anvende såvel tal og tekst som data. Komparativ metode anvendes til at teste, om visse uafhængige variable har betydning eller ej. Ud fra nogle cases fx forskellige lande undersøges om en uafhængig variabel (fx velfærdsmodel) har betydning for en afhængig variabel (fx beskæftigelsesfrekvens for udlændinge). Den komparative metode kan uddybes ved at benytte sig af to sammenligningsdesigns: Most-similar og most-different design. I samspil med fremmedsprog og i forbindelse med studieture kan brug af komparativ metode med fordel have en fremtrædende placering".

Hvad er komparativ metode?

Komparativ metode handler om på systematisk vis at sammenligne to eller flere enheder. Formålet med den komparative metode er at kunne identificere ligheder og forskelle, og at kunne *beskrive* eller *forklare* årsagssammenhænge (kausalitet = årsag/virkning).

Den beskrivende komparative metode anvendes til at sammenligne og beskrive forskelle og ligheder og få en bedre forståelse for de særlige kendetegn, synspunkter osv. der er ved de enheder/fænomener som sammenlignes.

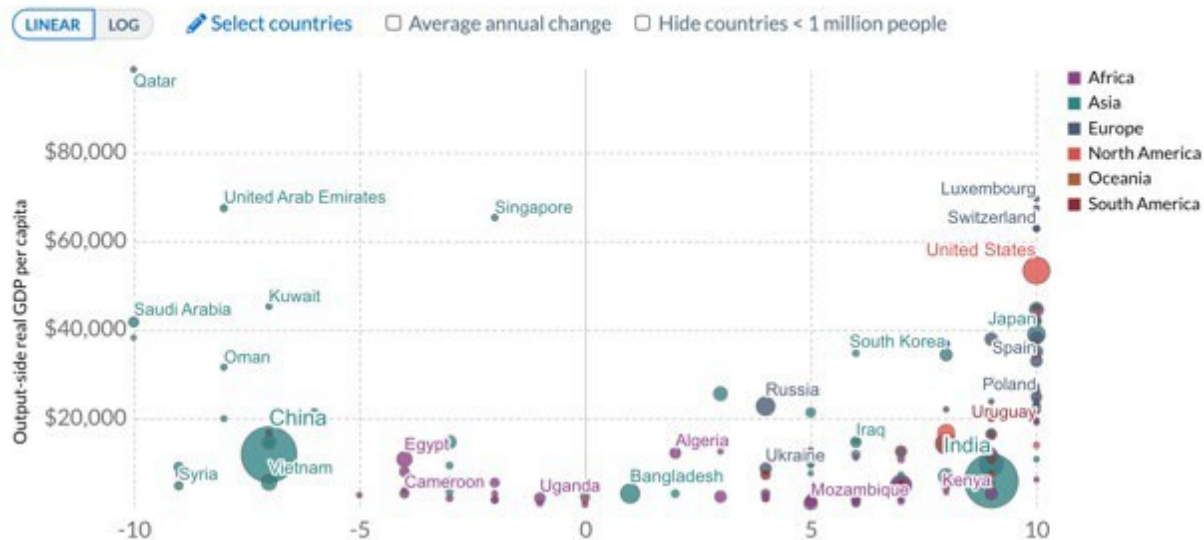

Den forklarende komparative metode har derimod til formål, netop at kunne forklare de særlige kendetegn ved de enheder/fænomener, som sammenlignes. Her taler vi ofte om at kunne *forklare* ligheder og forskelle. Vi kigger her på om der er uafhængige variable, som kan forklare den afhængige variabel (det vi undersøger) fx "Kan Den store omfordeling i Danmark være forklaringen på, at vi har lav ulighed?"

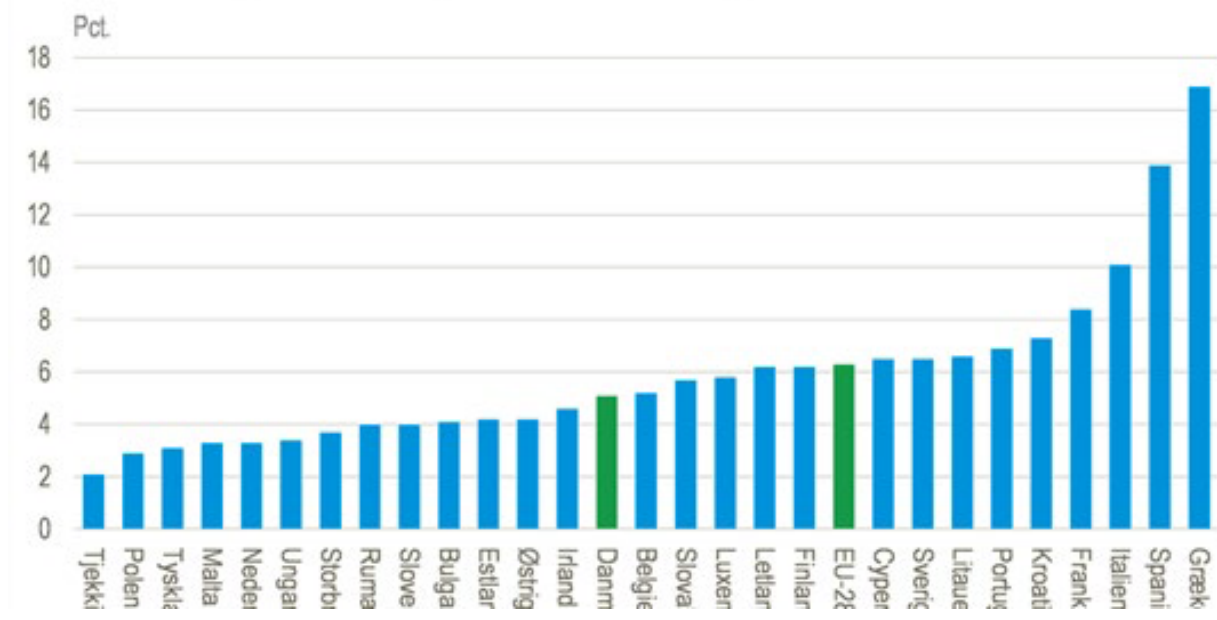
GDP per capita vs type of political regime, 2015

Political regime are classified on a range from -10 (full autocracy) to +10 (full democracy). GDP per capita is adjusted for price differences between countries to allow comparisons.

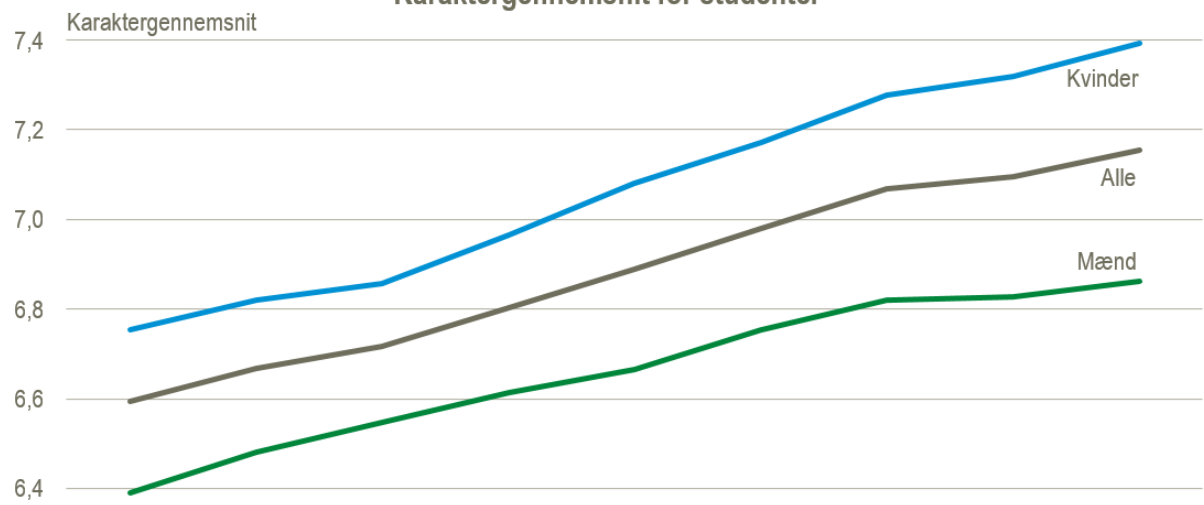
Our World in Data

Ikke-sæsonkorrigeret AKU-ledighed blandt 15-64-årige i EU. 4. kv. 2019

Karaktergennemsnit for studenter

Hvad er
komparativ
metode?

Komparativ metode er systematiske sammenligninger af relevante egenskaber ved én eller flere enheder/fænomener. Egenskaberne betegner vi variable .

Bestemte kriterier skal opfyldes, førend vi kan tale om komparativ metode fx

Longitudinal

(Tidmæssig sammenligning af det samme fænomen)

Tværsnitssammenligning

(sammenligning af et fænomen på tværs af fx lande).

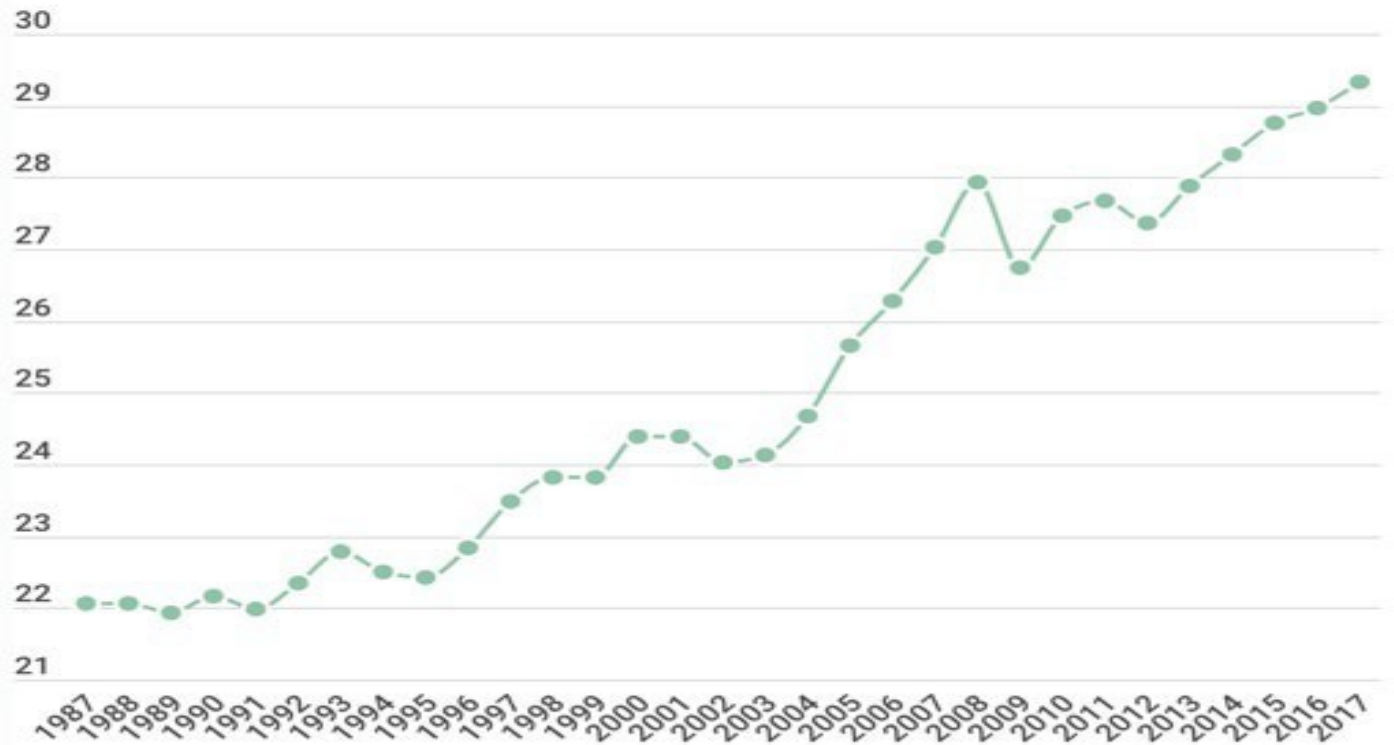
Arbejdsopgave

Reflekter over en hurtig lille komparativ opgave, som du kunne stille til dine elever – som enten baserer sig på ***longitudinal*** eller på ***tværsnitsanalysen***?

En longitudinal sammenligning

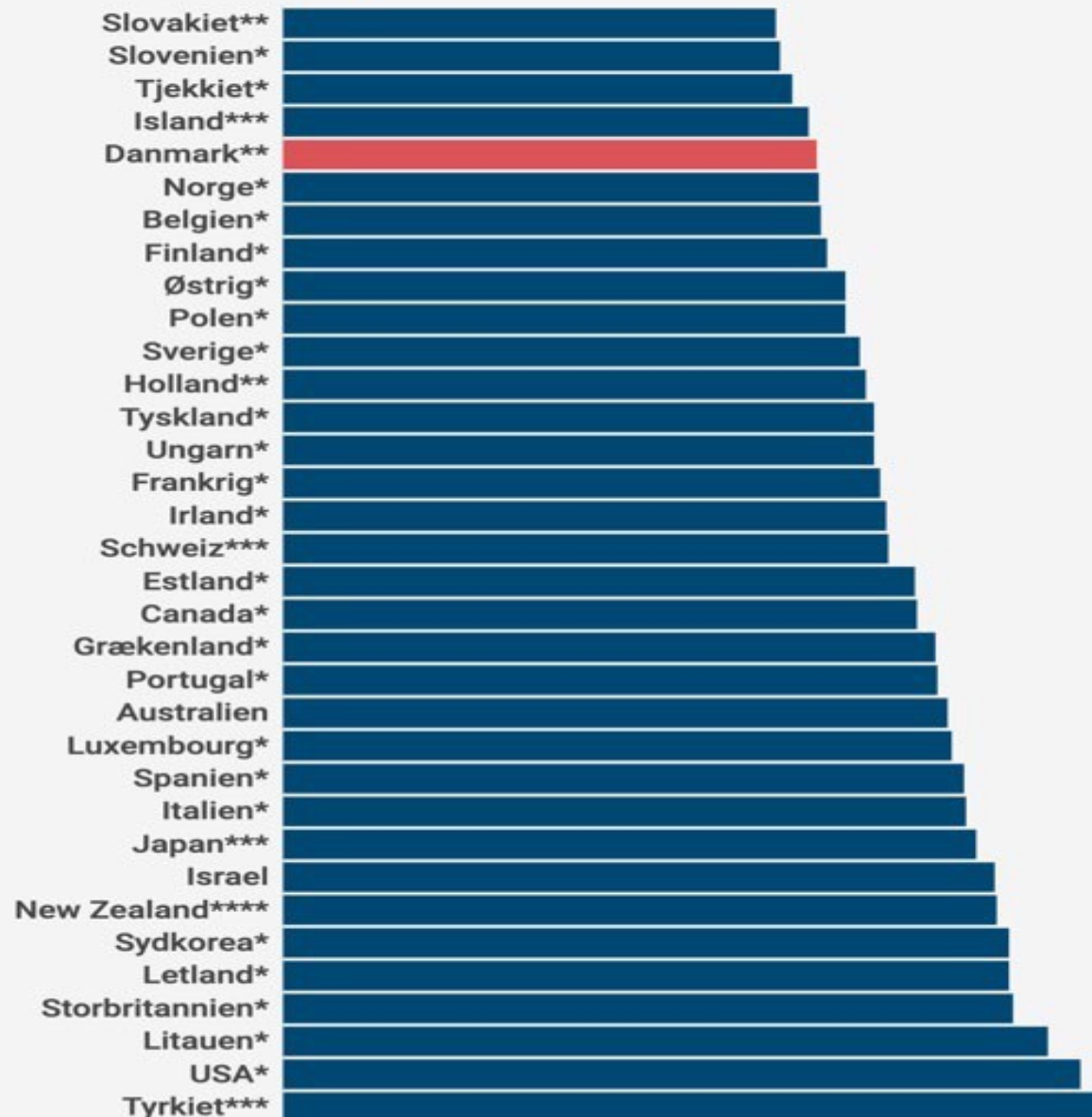
Uligheden i Danmark er blevet større i de seneste 30 år

Gini-koefficientens udviklingen fra 1987 til 2017. Tal fra 2018 er endnu ikke tilgængelige.

Kilde: Danmarks Statistik

Indkomstulighed målt ved gini-koefficient for OECD-lande, 2018

Tværsnitssammenligning

Komparativ metode og valg af cases

Inden for komparativ metode – kan man bruge en del tid på, at udvælge den eller de cases, som man gerne vil se på, og igen afhænger det af, hvad man gerne vil have svar på - så hvad spørger eleven eller læreren om (hvad er casen en case på – kunne vurdere hvorvidt casen er typisk eller afvigende)?

- **Single-case studier:** *typiske* (fx en pædagog der fortæller om arbejdsmiljø) *afvigende* (fx hvorfor er socialismen nærmest eroderet i Frankrig, eller hvorfor mener over 70% af republikanerne at Trump har ret i at præsidentvalget var korrupt).
- **Multiple-case studier:** Sammenligning af to eller flere cases (fx ulighed på tværs lande der ligner og ikke ligner hinanden, eller opståen af tilslutning til bestemte politiske partier på tværs af lande der er forskellige fra hinanden)

Hvordan udvælges sammenlignelige cases? Elevens evne til at begrunde sine metodiske valg i forhold til de spørgsmål som eleverne stiller.

Komparativ metode – præsentation del 2

Ved Peter Brøndum, 4.2.2021

To konkrete måder at systematisere den komparative analyse (MSSD & MDSD)

Most Similar System Design
(**forskellen** er det centrale)

Most Different System Design
(**ligheden** er det centrale)

Most Similar Design System (MSSD) - I

MSSD er udtryk for en komparativ undersøgelse af to eller flere meget *ens cases*, hvor der alligevel/eller muligvis kan identificeres en afgørende forskel, som forklarer forskellige udfald (*forskelsmetoden*).

Opskrift: Vi vil finde den variabel X, der kan forklare Y. Cases der ligner hinanden, men adskiller sig fra hinanden på afgørende forskel(le)

	Case 1	Case 2	
Variabel 1	A	A	Ligheder
Variabel 2	B	B	
Variabel 3	C	C	
Variabel 4	X	Ikke-X	Forklarende forskel
Fænomen, man vil forklare	Y	Ikke-Y	

- Lad os kigge på en konkret opgave omhandlende "Hvorfor er alle ikke glade for demokratiet?"

<https://forlagetcolumbus.dk/boeger/statistik-og-metode/metodebogen/kapitler/kapitel-7/oevvelser/>

Most Similar Systems design (MSSD) - II

Hypotese:

I autokratisk styrede lande med udenlandsk støtte til regimet vil folkelige oprør ikke resultere i regimeskifte.

	Syrien	Tunesien	
Variabel 1: Styreform	Autokrati	Autokrati	Ligheder
Variabel 2: Økonomi	Krise	Krise	
Variabel 3: Religion	Sunni-islam	Sunni-islam	
Variabel 4: Udenlandsk støtte til regimet	Ja	Nej	Afgørende forskelle
Fænomen, man vil forklare	Ikke regimeskifte	Regimeskifte	

Kritik af Most Similar Systems Design - III

■ Andre variable (andre x'er end udenlandsk støtte)?

■ Gælder dette for alle cases (generaliserbarhed?): Hvad med Egypten?

■ Kausalitetskrav

Hvis ikke x, så ikke y (**nødvendig** betingelse = årsagen altid til stede ved udfaldet)

Hvis x, så y (**tilstrækkelig** betingelse = de tilfælde/udfald der udviser den enkelte årsag – kun hvis udfaldet er til stede, når årsagen er det – er udfaldet tilstrækkeligt)

Most Different SystemDesign (MDSD) - I

- **MDSD** er udtryk for undersøgelser af to eller flere meget *forskellige* cases, hvor der alligevel er et eller flere afgørende fællestræk, som kan forklare sammenlignelige udfald (*lighedsmetoden*).

Tabel 13.4. Most different systems design

	Land 1	Land 2	Land 3	
Uafhængig variabel 1	A	B	C	Forskel
Uafhængig variabel 2	D	E	F	Forskel
Uafhængig variabel 3	G	H	J	Forskel
Uafhængig variabel 4	X	X	X	Lighed
Afhængig variabel, man gerne vil forklare	Y	Y	Y	

Figur 2 og 3 er inspireret af Vibeke Allerup Petersen, Per Henriksen og Anders Hassing: Metodebogen. Columbus 2018. og Johanne Grøndahl Glavind og Helene Helboe Pedersen: Gode spørgsmål, rigtige svar. Grundbog i samfundsfaglig metode. Gyldendal 2016.

Most Different System design (MDSD) - II

Hypotese:

Hvorfor opstod der protestbevægelser i meget forskellige lande trods store forskelle i styreform, BNP pr. indbygger, og religion?

	Egypten 2011: Tahrir-protesterne under det arabiske forår	USA 2011: Occupy Wall Street i New York	Ukraine 2013: Maidan-protesterne i Kiev	
Variabel 1: Politisk system	Blandet system, næsten diktatur	Demokrati	Blandet system, næsten demokrati	Forskelle
Variabel 2: BNP pr. indbygger, USD (PPP)	\$10.000	\$50.000	\$8.300	
Variabel 3: Religion	Overvejende islam	Overvejende protestantisk kristendom	Overvejende ortodoks kristendom	
Variabel 4	Protestmobilisering med sociale medier	Protestmobilisering med sociale medier	Protestmobilisering med sociale medier	Forklarende lighed
Fænomen, man vil forklare	Masseprotester med besættelse af central plads	Masseprotester med besættelse af central plads	Masseprotester med besættelse af central plads	

Most Different Design System (MDSD) - III

- Lad os kigge på en opgave omhandlende vælgeradfærd i Tyskland, USA og Danmark:
- Spørgsmålet (hypotesen) lyder

”Hvad kan forklare vælgeropbakningen til nationalkonservative partier i meget forskellige lande som Tyskland, Danmark og USA?”

(Kilde: Analysen/eksemplet her er beskrevet indgående i kapitel 13 i bogen Vælgeradfærd og Statistik af Bent Fischer Nilesen og Kenneth Thue Nielsen, Forlaget Columbus 2019)

Vælgeradfærd i Tyskland, Danmark og USA – I

Tabel 13.1. Sammenligningskema til komparativ metode

	Land 1	Land 2	Land 3
Variabel 1			
Variabel 2			
Variabel 3			
Variabel 4			

Det kunne for eksempel se sådan ud:

Tabel 13.2. Sammenligning af USA, Tyskland og Danmark

Variable	USA	Tyskland	Danmark
Velfærdsmodel	Residual	Selektiv	Universel
Grad af ulighed: Ginikoefficient 2013	Stor 39,6	Mellem 29,2	Lille 25,4
Marginalskat. %.	37 %	60 %	57 %
Gennemsnitlig levestandard: BNI pr. indb. PPP i \$.	58.000 \$	49.000 \$	51.000 \$

Vælgeradfærd i Tyskland, Danmark og USA – II

Spørgsmålet er dog, om den afgørende uafhængige variable er den væsentligste til at forklare fænomenet (afhængige variable)

Tabel 13.5. Sammenligning af årsager til tilslutning til nationalkonservative partier i USA, Tyskland og Danmark.

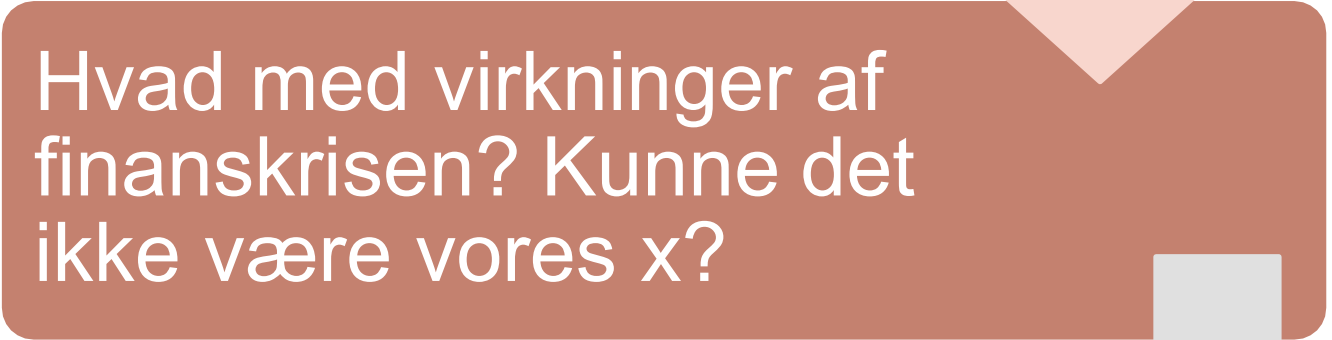
		USA	Tyskland	Danmark
Uafhængige variable:	Velfærdsmodel	Residual	Selektiv	Universel
	Grad af ulighed: Ginikoefficient 2013	Stor 39,6	Mellem 29,2	Lille 25,4
	Marginalskat	37 %	60 %	57 %
	Gennemsnitlig levestandard: BNI pr. indb. PPP i \$. 2015.	58.000 \$	49.000 \$	51.000 \$
	Politisk system	Præsidentielt med delstater	Parlamentarisk med delstater	Parlamentarisk
	Socio-demografiske faktorer: Opbakning fra vælgere med kort uddannelse og fra mænd	Stor?	Stor?	Stor?
Afhængig variabel:	Stigende tilslutning til nationalkonservative partier	Ja Republikanerne under Trump (2015-17)	Ja Alternativ für Deutschland (2016-17)	Ja Dansk Folkeparti (2015)

Kritik af Most Different System Design (MDSD) - III

Har vi fat i den
afgørende lighed?

Hvad med virkninger af
finanskrisen? Kunne det
ikke være vores x?

Andre lande med
protestmobilisering via
sociale medier? Italien

Eleverne møder hele tiden
sammenligning i den daglige
undervisning og i det skriftlige
arbejde

Udvalgte skriftlige eksamensopgaver

- Sammenlign de syn på økonomisk vækst og behovet for økonomiske reformer, der kommer til udtryk i bilag A1, A2 og A3. I sammenligningen skal du anvende viden om økonomisk politik.
- Sammenlign de syn på et borgerligt Danmark, der kommer til udtryk i bilag A1, A2 og A3. Du skal anvende viden om ideologier samt værdi- og fordelingspolitik.
- Sammenlign de syn på Danmarks forhold til Kina, som kommer til udtryk i bilag A1, A2 og A3. I sammenligningen skal du anvende viden om mål og midler i dansk udenrigspolitik.
- Du er økonomisk og politisk rådgiver for Enhedslistens politiske ordfører Pernille Skipper. Skriv et notat til Pernille Skipper, der sætter hende i stand til at argumentere imod de syn på skat og velfærdsreformer, der fremkommer i videoklipet i bilag A4. I notatet skal du anvende viden om økonomiske sammenhænge og ideologi.

Hov - i denne opgave står der undersøg, det er vel ikke sammenligning?

Delopgave C: Den amerikanske velfærdsmodel (studentereksamensopgave 2013)

- 2. Undersøg, hvad der af materialet i bilag C1 (tabel 1, tabel 2, tabel 3, tabel 4 og figur 1) og supplerende materiale kan udledes om den amerikanske velfærdsmodel og amerikanernes holdning hertil. Undersøgelsen skal understøttes af relevante beregninger. Angiv kilde ved anvendelse af supplerende materiale.
- 3. Diskutér fordele og ulemper ved den amerikanske velfærdsmodel. Diskussionen skal tage udgangspunkt i videoklipet i bilag C2, og du skal anvende viden om velfærdsmodeller. Angiv kilde ved anvendelse af supplerende materiale.

Beskrivende sammenligninger – vi beskriver forskellene og lighederne.

	Parti 1 fx DF	Parti 2 fx Socialdem.	
Variabel 1: Køn	O	A	Forskel (dog ikke meget stor)
Variabel 2: Uddannelsesniveau	O	A	Forskel
Variabel 3: Alder	B	B	Lighed
Variabel 4: Erhvervsgrupper	B	B	Lighed (relativ stor lighed)

Forklarende sammenligninger – vi søger at finde årsagsforklaringer på forskelle og ligheder

Fx: Sammenligning af forskel i uligheden i Danmark og USA

	Danmark	USA	
Variabel 1: Velfærdsmodel			Forskel
Variabel 2: Uddannelsesniveau			Forskel (relativ forskel)
Variabel 3: Arbejdsløshed			Lighed (relativ lighed)
Variabel 4: BNP per indbygger			Lighed (relativ lighed)

Forklarende sammenligninger – vi søger at finde årsagsforklaringer på forskelle og ligheder

Sammenligning af ikke-vestlige indvandrere og flygtninges større grad af integration på arbejdsmarkedet i Sverige end i Danmark ?

		Land 1: Danmark	Land 2: Sverige	
Uafhængige variable	Variabel 1 Velfærdsmodel	Universel	Universel	Lighed
	Variabel 2 Grad af ulighed	Lav	Lav	Lighed
	Variabel 3 Gennemsnitlig levestandard	Høj	Høj	Lighed
	Variabel 4 Etniske grupper (særligt fra ikke-vestlige lande) tilknytning til arbejdsmarkedet	Relativ lav	Middel	Forklarende forskel
Afhængige variable (den genstand/fænomen som der søges forklaret)	Øget mulighed for integration i form af selvforsørgelse	Vanskeligere (Y)	Større (ikke Y)	

Øvelsesopgaver velfærdsstaten 2020

- I hvilke lande finder man den universelle velfærdsstat?
Hvad er særligt ved denne type velfærdsstat?
- I hvilke lande finder man den korporative velfærdsstat?
Hvad er særligt ved denne type velfærdsstat?
- I hvilke lande finder man den residuale velfærdsstat?
Hvad er særligt ved denne type velfærdsstat?
- Hvilket emne er meget højt på den politiske dagsorden lige nu (<https://www.dr.dk/nyheder/politik/venstre-har-tre-krav-til-aftale-om-udligningsreform>) og hvordan relaterer det sig til velfærdsstaten at gøre?
- Udfyld følgende tabel med data fra nedenstående kilder.
Hvad viser de tre indeks? Kan vi ved hjælp af dem sige noget om de tre typer af velfærdsmodeller?

Kilder:

<http://hdr.undp.org/en/content/2019-human-development-index-ranking>

<https://data.oecd.org/inequality/income-inequality.htm>

http://www3.weforum.org/docs/Global_Social_Mobility_Report.pdf

Økonomi		Økonomi ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●	>
Sundhed		Sundhed ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●	>
Uddannelse		Uddannelse ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●	>

<https://www.dr.dk/nyheder/udland/valg-i-usa-2016/grafik-hvis-danmark-var-usa-var-vi>

Sammenligning af ulighed i USA, Danmark & EU27 – idé til at arbejde med både multiple-casestudier og komparativ metode.

Hvordan ser uligheden ud i de tre områder (DK, EU27, USA) målt ved gini-koefficienten (2018) – altså en **tværsnitssammenligning**?

Hvis der laves en **longitudinal sammenligning** fra perioden 2000-2019 i de tre områder, hvordan har uligheden (målt ved gini-koefficienten) så udviklet sig?

Lav en beregning af den procentvise stigning/fald og opstil et diagram der tydeligt illustrerer udviklingen for de to lande for perioden 1980-2018.

Vi kan konstatere, at der er forskel på ulighedsniveauet mellem USA, Danmark og EU27, det interessante er nu, at forsøge at finde ud af hvorfor? Eksempelvis anvende OECD data til at kigge på en række forskellige variable fx den offentlige service og sociale ydelser i de to lande.

Gode steder at hente inspiration til arbejdet med komparativ metode!

- **"Metodebogen" (2018)** af Anders Hassing, Vibeke Allerup og Per Henriksen (Forlaget Columbus):
 - Hvorfor er alle ikke tilfredse med demokratiet? (MSSD) og
 - PISA-undersøgelsen (tværsnits- samt beskrivende sammenligning af landene) se bogens hjemmeside <https://forlagetcolumbus.dk/boeger/statistik-og-metode/metodebogen/kapitler/kapitel-7/oever/>
- **"Vælgeradfærd og Statistik" (2020)** af Bent Fischer Nielsen & Kenneth Thue Nielsen (Forlaget Columbus): Kapitel 13.
- **"Gode spørgsmål., Rigtige svar – grundbog i samfundsfaglig metode"** af Johanne Grøndahl mfl., Gyldendal 2016, kapitel 9.
- **"Komparativ metode - Den samfundsfaglige schweizerkniv"** ligger på EMU (2019) – Godt forløb udarbejdet af René Skov Lomholdt, Espergærde Gymnasium <https://emu.dk/stx/samfundsfag/metode-og-teori/komparativ-metode-den-samfundsvidenskabelige-schweizerkniv>
- **"Comparative Politics 3.ed."** af Daniele Caramani, Oxford University Press 2014, pp.19-60.
- **"Theory and Methods in Political Science 3.ed."** af David Marsh & Gerry Stoker, Palgrav macmillan 2010, pp.285-307.
- **"Statsdannelser, regimeforandring og økonomisk udvikling"** af Jørn Møller, Hans Reitzels Forlag 2015, s.59-76